

1 Czy w tym państwie członkowskim obowiązuje ustawowy małżeński ustrój majątkowy? Jaka jest jego treść?

Na Łotwie małżeńskie ustroje majątkowe reguluje sekcja I („Ustawowe małżeńskie ustroje majątkowe” podrozdziału 4 („Małżeński ustrój majątkowy”) części pierwszej („Prawo rodzinne”) łotewskiego kodeksu cywilnego (Civillikums), w szczególności art. 89–110 tego kodeksu.

Każde z małżonków zachowuje tę część majątku, która stanowiła jego/jej własność przed zawarciem małżeństwa, a także należący do niego/niej majątek osobisty nabyty w czasie trwania małżeństwa. Majątek nabyty w czasie trwania małżeństwa wspólnie przez oboje małżonków lub samodzielnie przez jedno z małżonków, lecz przy wykorzystaniu wspólnych środków lub z pomocą drugiego z małżonków, uważa się za majątek wspólny małżonków; w razie wątpliwości przyjmuje się, że dany przedmiot majątkowy należy do obojga małżonków w częściach równych.

W czasie trwania małżeństwa każde z małżonków ma prawo do zarządzania całym swoim majątkiem – zarówno majątkiem posiadanym przed zawarciem małżeństwa, jak i majątkiem nabytym w trakcie trwania małżeństwa – oraz do korzystania z tego majątku. Małżonkowie wspólnie zarządzają i rozporządzają majątkiem wspólnym, jednak za zgodą obojga małżonków majątkiem tym może również zarządzać samodzielnie jedno z nich. Do rozporządzenia tym majątkiem przez jedno z małżonków konieczna jest zgoda drugiego z nich.

Majątek osobisty każdego z małżonków obejmuje w szczególności:

przedmioty majątkowe należące do małżonka przed zawarciem małżeństwa lub przedmioty majątkowe, co do których małżonkowie zastrzegli w umowie, że stanowią one ich majątek osobisty;

przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków lub wymagane do wykonywania niezależnej pracy;

przedmioty majątkowe nabyte w trakcie trwania małżeństwa przez jedno z małżonków pod tytułem darmym;

dochody z majątku osobistego małżonka, które nie są przeznaczone na zaspokojenie potrzeb rodziny i potrzeb wspólnego gospodarstwa domowego;

przedmioty majątkowe, które zastępują przedmioty majątkowe wymienione w pkt 1)–4) powyżej.

Ciężar wykazania, że określony przedmiot majątkowy stanowi majątek osobisty, spoczywa na małżonku, który podnosi takie twierdzenie. Fakt posiadania nieruchomości stanowiącej majątek osobisty jednego z małżonków odnotowuje się w rejestrze nieruchomości.

2 Jak małżonkowie mogą zorganizować swoje stosunki majątkowe? Jakie są w tym przypadku wymogi formalne?

Małżonkowie mogą ustanowić, zmienić lub znieść swoje prawa majątkowe w drodze umowy małżeńskiej majątkowej przed zawarciem małżeństwa lub w trakcie jego trwania.

Strony umowy małżeńskiej majątkowej mogą zamiast ustawowego małżeńskiego ustroju majątkowego (art. 89 i nast. kodeksu cywilnego) ustanowić zasadę rozdzielności majątkowej w czasie trwania małżeństwa (art. 117 i nast. kodeksu cywilnego) lub ustanowić ustrój ogólnej wspólności majątkowej (art. 124 i nast.).

Jeżeli w umowie małżeńskiej majątkowej ustanawia się ustrój ogólnej wspólności majątkowej, przedmioty majątkowe należące do każdego z małżonków przed zawarciem małżeństwa oraz przedmioty majątkowe nabyte przez każdego z małżonków w czasie trwania małżeństwa tworzą niepodzielną wspólność, która w czasie trwania małżeństwa nie stanowi odrębnej własności żadnego z małżonków. W umowie małżeńskiej majątkowej ustanawiającej ustrój ogólnej wspólności majątkowej małżonkowie uzgadniają, które z nich będzie sprawowało zarząd w ramach tego ustroju (mąż, żona czy oboje małżonkowie wspólnie). Jeżeli zarząd w ramach tego ustroju sprawuje jedno z małżonków, może ono, z zastrzeżeniem ograniczeń określonych w art. 128, korzystać z majątku bez jego rozliczania i rozporządzać nim we własnym imieniu, przy czym obowiązkiem tego małżonka jest pokrywanie kosztów utrzymania rodziny i wspólnego gospodarstwa domowego.

Jeżeli w umowie małżeńskiej majątkowej ustanowiono zasadę rozdzielności majątkowej w czasie trwania małżeństwa, każde z małżonków nie tylko zachowuje majątek, który przed zawarciem małżeństwa stanowił jego odrębną własność, ale może również nabywać majątek, korzystać z niego i rozporządzać nim w sposób indywidualny, niezależnie od drugiego małżonka.

3 Czy istnieją ograniczenia swobody organizowania małżeńskich stosunków majątkowych?

Małżonek może powierzyć zarząd swoim majątkiem lub swoim udziałem w majątku wspólnym drugiemu z małżonków, który jest zobowiązany do zachowania i ochrony tego majątku przy użyciu wszelkich dostępnych mu środków. Jeżeli wspólna nieruchomość małżonków jest wpisana do rejestru nieruchomości pod imieniem i nazwiskiem jednego z małżonków, domniemywa się, że drugie z małżonków powierzyło zarząd swoim udziałem w tej nieruchomości małżonkowi, którego imię i nazwisko figuruje w rejestrze nieruchomości.

Małżonek sprawujący zarząd nad budynkami należącymi do drugiego z małżonków ma obowiązek nie tylko przeprowadzać wymagane naprawy, ale także dokonywać ulepszeń w zakresie, w jakim pozwalają na to dochody z majątku drugiego z małżonków.

Nieruchomość jednego z małżonków może zostać wydzierżawiona lub wynajęta przez drugiego z małżonków na okres nieprzekraczający trzech lat bez konieczności wpisywania umowy do rejestru nieruchomości. Do rozporządzania przez małżonka składnikami majątku drugiego z małżonków, nad którymi sprawuje on zarząd, w sposób przekraczający zakres zwykłego zarządu konieczna jest zgoda drugiego z małżonków.

Oboje małżonkowie mają obowiązek pokrywać koszty utrzymania rodziny i koszty prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego z majątku wspólnego.

Jeżeli majątek wspólny małżonków nie wystarcza do utrzymania rodziny, każde z małżonków może żądać od drugiego z małżonków udziału w kosztach utrzymania rodziny i wspólnego gospodarstwa domowego w zakresie odpowiadającym jego odrębnej sytuacji finansowej. Jeżeli małżonkowie zamieszkują osobno, jedno z małżonków może, w razie potrzeby, żądać od drugiego z małżonków środków współmiernych do sytuacji finansowej drugiego z małżonków, aby zapewnić utrzymanie dotychczasowego poziomu życia występującego o te środki małżonka.

Majątek подарowany kobiecie przez jej rodziców, krewnych lub inne osoby z okazji zawarcia małżeństwa stanowi własność żony, nawet jeśli zostanie przekazany mężowi.

Do majątku osobistego każdego z małżonków należą:

przedmioty majątkowe, które były własnością małżonków już przed zawarciem małżeństwa;

przedmioty majątkowe nabyte w drodze darowizny lub dziedziczenia po dacie zawarcia małżeństwa;

przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków;

przedmioty majątkowe potrzebne jednemu z małżonków do wykonywania zawodu;

przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania, a także wszelkie renty związane z częściową lub całkowitą utratą zdolności do pracy zarobkowej; przedmioty majątkowe nabyte za cenę przeniesienia lub zamiany składników majątku osobistego, o ile zostało to jednoznacznie stwierdzone w chwili ich nabycia.

Do majątku wspólnego należą również:

wynagrodzenie za pracę każdego z małżonków, otrzymane i niewydane w chwili zniesienia wspólności majątkowej;

dochody z odrębnej działalności każdego z małżonków, jeżeli nie zostały wydane w chwili zniesienia wspólności majątkowej;

wszelka forma działalności gospodarczej prowadzonej wspólnie przez małżonków, ustanowionej po dacie zawarcia małżeństwa.

Za zarząd majątkiem wspólnym oraz za występowanie w postępowaniu sądowym w sprawach dotyczących czynności związanych z majątkiem wspólnym odpowiada każde z małżonków z osobna, zaś za czynności przekraczające zwykły zarząd małżonkowie ponoszą odpowiedzialność solidarną.

4 Jakie są skutki prawne rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa dla majątku małżeńskiego?

Ustawowy małżeński ustrój majątkowy ustaje:

na podstawie umowy między małżonkami;

w przypadku śmierci jednego z małżonków;

w przypadku rozwodu lub w czasie trwania małżeństwa – na wniosek jednego z małżonków, jeżeli długi drugiego z małżonków przekraczają wartość jego majątku osobistego lub jeżeli wskutek jego działań zachodzi ryzyko znacznego uszczerbienia lub roztrwonienia tego majątku.

Przy podziale majątku wspólnego małżonków bierze się pod uwagę cały majątek małżonków nieuznany za majątek osobisty jednego z małżonków, tj.

ruchomości i nieruchomości ze wszystkimi przynależnościami, jak również wierzytelności i zobowiązania małżonków.

Podział majątku wspólnego małżonków następuje na podstawie przepisów ogólnych regulujących podział masy spadkowej (art. 731 i nast.).

5 Jakie są skutki śmierci jednego z małżonków dla ich małżeńskiego ustroju majątkowego?

Jeżeli ustawowy małżeński ustrój majątkowy ustaje z uwagi na śmierć jednego z małżonków, udział zmarłego małżonka przechodzi na jego spadkobierców po wyodrębnieniu udziału pozostałego przy życiu małżonka.

Pozostały przy życiu małżonek dziedziczy po zmarłym niezależnie od ustroju regulującego stosunki majątkowe między małżonkami w czasie trwania ich małżeństwa.

Udział małżonka odpowiada udziałowi przypadającemu dziecku, jeżeli wolę dziedziczenia wyraziło mniej niż czworo dzieci, jednak jeżeli wolę dziedziczenia wyraziło co najmniej czworo dzieci, małżonek otrzymuje jedną czwartą masy spadkowej.

6 Który urząd jest uprawniony do podejmowania decyzji w kwestiach związanych z małżeńskim ustrojem majątkowym?

Właściwe są organy sądowe zgodnie z przepisami ogólnymi.

7 Jaki wpływ ma małżeński ustrój majątkowy na stosunki prawne między małżonkiem a osobą trzecią?

Małżonkowie ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania, które zaciągnęli wspólnie w celu zaspokojenia potrzeb rodziny lub potrzeb związanych ze wspólnym gospodarstwem domowym, do wysokości majątku wspólnego, a jeżeli majątek wspólny jest niewystarczający, każde z nich odpowiada do wysokości swojego majątku osobistego.

Małżonek ponosi odpowiedzialność za zobowiązania, które zaciągnął indywidualnie w celu zaspokojenia potrzeb rodziny lub potrzeb związanych ze wspólnym gospodarstwem domowym, do wysokości majątku osobistego, jeżeli majątek wspólny małżonków jest niewystarczający. Drugie z małżonków ponosi odpowiedzialność za te zobowiązania do wysokości majątku osobistego wyłącznie wówczas, gdy środki uzyskane z tytułu tych zobowiązań wykorzystano w celu zaspokojenia potrzeb rodziny lub potrzeb związanych ze wspólnym gospodarstwem domowym.

Małżonek odpowiada za zobowiązania wynikające z popełnionych przez niego czynów niedozwolonych w pierwszej kolejności do wysokości swojego majątku osobistego, a jeżeli to nie wystarcza – do wysokości swojego udziału w majątku wspólnym.

Małżonek odpowiada za zobowiązania zaciągnięte na własny rachunek lub bez zgody drugiego z małżonków w pierwszej kolejności do wysokości swojego majątku osobistego, a jeżeli to nie wystarcza – do wysokości swojego udziału w majątku wspólnym.

Majątek jednego z małżonków nie służy do wywiązywania się z zobowiązań zaciągniętych przez drugiego z małżonków. Jeżeli z tytułu długów jednego z małżonków wszczęto postępowanie egzekucyjne z majątku osobistego drugiego z małżonków, małżonek ten może wnosić o wyłączenie tego majątku spod egzekucji. Jeżeli z tytułu długów jednego z małżonków wszczęto postępowanie egzekucyjne z majątku wspólnego, drugie z małżonków może wnosić o podział majątku i wyłączenie jego udziału spod egzekucji.

Podział majątku wspólnego pozostaje bez uszczerbku dla praw przysługujących wierzycielom małżonków. Prawa nabyte przez osoby trzecie pozostają skuteczne.

8 Krótki opis procedur podziału majątku i ustania stosunków majątkowych w tym państwie członkowskim

Jeżeli w trakcie trwania małżeństwa nastąpił podział majątku wspólnego małżonków, do ich ustroju majątkowego stosuje się przepisy ustanawiające zasadę rozdzielnosci majątkowej w trakcie trwania małżeństwa (art. 117 i nast.).

Jeżeli w umowie małżeńskiej majątkowej ustanowiono zasadę rozdzielnosci majątkowej w czasie trwania małżeństwa, każde z małżonków nie tylko zachowuje majątek, który przed zawarciem małżeństwa stanowił jego odrębną własność, ale może również nabywać majątek, korzystać z niego i rozporządzać nim w sposób indywidualny, niezależnie od drugiego małżonka.

9 Jakie są procedury rejestracji nieruchomości i jakie dokumenty lub informacje są zwykle wymagane?

Aby umowy małżeńskie majątkowe były skuteczne wobec osób trzecich, należy je wpisać do rejestru małżeńskich ustrojów majątkowych, a w przypadku nieruchomości – także do rejestru nieruchomości.

Ciężar wykazania, że określony przedmiot majątkowy stanowi majątek osobisty, spoczywa na małżonku, który podnosi takie twierdzenie. Fakt posiadania nieruchomości stanowiącej majątek osobisty jednego z małżonków odnotowuje się w rejestrze nieruchomości.

Jeżeli nieruchomość jest objęta wspólnością majątkową, fakt ten odnotowuje się w rejestrze nieruchomości. Każde z małżonków może wnieść o to, aby prawa własności nieruchomości objęte wspólnością majątkową zostały wpisane do rejestru nieruchomości pod imionami i nazwiskami obojga małżonków.

Jeżeli w trakcie trwania małżeństwa nastąpił podział majątku wspólnego małżonków, do ich ustroju majątkowego stosuje się przepisy ustanawiające zasadę rozdzielnosci majątkowej w trakcie trwania małżeństwa. Umowy i wyroki sądu stają się skuteczne wobec osób trzecich po ich wpisaniu do rejestru małżeńskich ustrojów majątkowych lub, w przypadku nieruchomości, po ich wpisaniu do rejestru nieruchomości.

Wpisy do rejestru małżeńskich ustrojów majątkowych ogłasza się niezwłocznie w dzienniku urzędowym w celach informacyjnych, a zawiadomienia dotyczące nieruchomości przekazuje się do urzędu ds. rejestru nieruchomości w celu dokonania wpisu w rejestrze nieruchomości.

Ostatnia aktualizacja: 15/05/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w

tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.